

18 דצמ' 2013

כשהמצב נעשה קשה – החומריים יוצאים לקניות

מאת: [מערך תהוד"ה](#) בשעה: 14:02 קטגוריות: [הודעות לעיתונות](#) [עמוד הבית](#)

המחקר, שבחן את דרכי ההתמודדות של תושבי שדרות בעת ירי הקסאמים מרצועת עזה, מצא שככל שהאנשים היו חומריים יותר, כך הם בחרו יותר להתמודד עם מצב בעזרת מסעות קניות פזרניים. "הבעיה היא שההתנהגות הצרכנית המוגברת של אנשים חומריים רק הגבירה את הלחץ והמצוקה", אמר פרופ' אלי זומר מאוניברסיטה, שהוביל את המחקר. חשיפה לטראומה ממושכת, דוגמת ירי הטילים רב השנים על העיר שדרות, גורמת לחלק מהאנשים לצאת ל"מסע קניות" ככלי להפיג את המצוקה, כך עולה ממחקר חדש שנערך באוניברסיטה בשיתוף אוניברסיטת טמפל. עוד נמצא כי ככל שהאדם הוא חומרי יותר, כך הוא בוחר עוד יותר לנסות להפיג את המתח במסעות קניות וברכישת חפצים יקרים ו"מנקרי עיניים". "הבעיה היא שבמקום להוריד את המצוקה והלחץ, ההתנהגות הצרכנית המוגברת של אנשים חומריים רק הגבירה את הלחץ והמצוקה", אמר פרופ' אלי זומר מבית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטה, שהוביל את המחקר.

חשיפה ללחץ ארוך, מסכן חיים ומשבשב אורחות חיים - דוגמת תקופת המחבלים המתאבדים בכלל ישראל או ערי הדרום ועוטף עזה במשך השנים הארוכות של ירי הקסאמים מרצועת עזה - גורמת לאנשים לנסות ולהתמודד עם המצב בדרכים שונות. לאחרונה הועלתה הסברה שדרך התמודדות אחת היא הגברה של פעילות צרכנית - כלומר: קנייה מוגברת יותר. אולם מכיוון שנערכו מעט מאוד מחקרים בנושא, חלק מהחוקרים סברו על סמך ממצאיהם כי הקנייה המוגברת מפחיתה את הלחץ בעד אחרים טענו שהיא רק גורמת להגברה של המצוקה. במחקר הנוכחי, אותו ערכו פרופ' זומר יחד עם ד"ר איילה רובין מאוניברסיטת טמפל שבפילדלפיה, ביקשו החוקרים לבדוק את ההשפעת האיום הטראומטי, תוך התמקדות במאפיין מיוחד: רמת החומרינות של האדם. חומרינות הוגדרה כצורך של אנשים לרכוש ולהיות בעלים של מוצרים והשאלון כלל שאלות כמו, "עד כמה חשוב לי לרכוש דברים כדי להרשים אחרים", "האם קנייה של מוצרים גורמת לי הנאה" ועוד.

איסוף הנתונים למחקר החל עוד בשנת 2007. תקופה שבה העיר שדרות הייתה תחת ירי קבוע של טילים מרצועת עזה. קבוצה אחת כללה 139 מתושבי שדרות, שהגיעו במהלך היום למתנ"ס של העיר. קבוצה שנייה כללה 187 אנשים מעיר אחרת בישראל, שלא אוימה על ידי ירי טילים. כל הנשאלים נבדקו לגבי רמת הלחץ הטראומתי שלהם, על רמת החומרינות שלהם, על התנהגות צרכנית ועל דרכים אחרות בהם בחרו להפיג את המתח.

מהממצאים עולה כי החשיפה ללחץ הרציף מסכן החיים גרם לתושבי שדרות להראות רמה גבוהה יותר של התנהגות צרכנית: חלק גדול יותר של הזמן שלהם הוקדש לקניות - בחנות או באינטרנט והם הוציאו יותר כסף על קניות. עוד נמצא כי ככל שהאדם היה חומרי יותר, כך הוא הראה רמה גבוהה יותר של התנהגות צרכנית.

אולם בעוד שאנשים בעלי רמה נמוכה או בינונית של חומרינות הגדילו את רמת ההתנהגות הצרכנית שלהם בעיקר כדי ל"שנות אווירה" ו"לברוח" מהמציאות הקשה, ולכן לא יצאו למסעות קניות בעלות גבוהה או רכשו מוצרים יקרים ומנקרי עיניים, אנשים חומריים עשו זאת ובכך ביקשו לשפר את מצב רוחם באמצעות המוצרים שרכשו או הכסף הרב שהוציאו. אולם לדבריו של פרופ' זמר, דווקא התנהגות זו הגבירה עוד יותר את רצת המצוקה שלהם במקום להקטין אותה.

למעשה, במהלך המחקר התברר כי תכונת האופי "חומרינות" היא מנבא מובהק של הדרך שבה אנשים בוחרים להתמודד עם הלחץ הטראומטי. ראשית, התברר כי ככל שהאדם חומרי יותר, כך הוא נמצא ברמה גבוהה יותר של לחץ טראומטי. עוד התברר שכשאנשים חומריים נמצאים תחת מצוקה רציפה ומסכנת חיים, הם ממעטים מאוד לבחור בדרך התמודדות שכוללת שיתוף של אנשים אחרים וניסיון של הקלה בעומס באמצעות קשר אנושי וחברתי. לעומת זאת, הם בוחרים בדרך התמודדות ספציפית, שנקראת "תכנון קדימה" ועיקרה הניסיון לשלוט באירועים ולדעת מראש מה צריך לעשות בכל שלב משלבי היום - בין היתר לצאת למסעות קניות.

"התברר לנו במחקר זה שתכונת האופי 'חומרינות' היא מנבא של דרכי ההתמודדות של האנשים מול המציאות הטראומטית, זאת בדומה לרמת המצוקה שהם נמצאים בה. זה נראה שגם במצבים של סכנת חיים, אנשים חומריים מעדיפים לחפש מרגוע בחפצים מאשר בקשרים עם בני אדם ובכך, מונעים אולי מעצמם את היתרונות של מערכת תמיכה" סיכם פרופ' זומר.